

2. *Геец В.О.* будущем социального государства / В.О. Геец // Мир перемен. — 2013. — №4. — С. 88-103.

3. *Гриценко А.* Методологічні основи модернізації України / А. Гриценко // Економіка України. — 2011. — №2. — С. 4-12.

4. *Стиглиц Дж. Ю.* Ревущие девяностые. Семья развала. / Дж. Ю. Стиглиц. — М.: Современная экономика и право, 2005.

5. *Супян В.Б.* Американская экономическая модель: характерные черты и эффективность в начале XXI века / В.Б. Супян // США — Канада: ЭПК. — 2015. — № 7. — С. 3-25.

6. *Артемова Т.И.* Стоимость и цена: логико-исторический процесс формообразования / Т.И. Артемова. — К.: Основа, 2006.

УДК 330.341

Людмила БЕЗТЕЛЕСНА*
Ольга ПЛЯШКО*

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Анотація. Визначено специфіку людських ресурсів, концептуальні засади та детермінанти забезпечення конкурентоспроможності людських ресурсів у системі стратегічного управління національною економікою.

У сучасних умовах розвитку суспільства перед державами постає проблема забезпечення конкурентоспроможності як актуального способу успішно функціонувати і розвиватися. І хоча сама по собі конкурентоспроможність не є іманентною величиною і самоціллю, яка забезпечує соціально-економічний розвиток країни та її громадян, але вона є своєрідним критерієм адаптації до ринкових умов. Її забезпечення — це не просто набір декларативних важелів і заходів, а, в першу чергу, формування та розвиток конкурентних переваг, що забезпечує продуктивність функціонування та ефективність використання і перерозподілу ресурсів.

Стійкою конкурентною перевагою України, за даними міжнародних досліджень [2], є освічені людські ресурси. Тому їх повноцінне використання і розвиток, забезпечення конкурентоспро-

* **БЕЗТЕЛЕСНА Людмила Іванівна** — д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна, ecoluda@ukr.net

ПЛЯШКО Ольга Степанівна — старший викладач кафедри економічної кібернетики, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна, plyashko@mail.ru

можності повинні стати пріоритетними завданнями у системі стратегічного управління національною економікою.

Специфіка людських ресурсів полягає в тому, що вони одночасно виступають і суб'єктом, і об'єктом, і каталізатором суспільних процесів і явищ. Якщо суспільна свідомість не буде налаштована на активність і необхідність розвитку, досягти бажаного економічного зростання і сталого розвитку національної економіки буде тяжко. Тому суспільна ідеологія, духовно-ціннісні орієнтири і традиції суспільства, активна громадянська позиція кожної людини формують базові передумови ефективності і розвитку, а завдання формування та забезпечення морально-ідеологічних, духовних, культурних потреб, можливостей і свобод людей є такими ж актуальними, як і формування та розвиток дієвого інституційного, соціального, економічного середовища і розбудова громадянського суспільства.

В означеному контексті концептуальними засадами забезпечення конкурентоспроможності людських ресурсів є орієнтація на потенціали людських ресурсів і врахування синергетичного ефекту їх взаємодії; спонукальність до необхідності усвідомлення людськими ресурсами важливості збільшення їх конкурентоспроможності; комплексність і міжгалузевість заходів у вирішенні проблем забезпечення конкурентоспроможності людських ресурсів; чіткі механізми взаємодії, координації, моніторингу та контролю дій виконавців.

Безпосередніми складовими, що формують конкурентоспроможність людських ресурсів, є об'єднані і синергетично підсилені потенціали: соціально-демографічний, освітньо-професійний, інтелектуальний, інноваційно-креативний, культурний, духовно-інформаційний. Змістовно соціально-демографічний потенціал визначає демографічні характеристики людських ресурсів, обумовлені соціальними факторами. Освітньо-професійний — стан і можливості економічної активності населення, рівень освіти, професійного вдосконалення, зайнятості та безробіття. Мотиваційний потенціал включає сукупність економічних, соціальних і психологічних показників стимуляторів та дестимуляторів конкурентоспроможності. Інтелектуальний потенціал зумовлений освітньо-професійними можливостями і, у свою чергу, визначає інноваційно-креативні здатності людських ресурсів. Він інтерпретується нами як здатність людських ресурсів створювати нові знання та інновації, а інноваційно-креативний — як здатність їхнього впровадження. Складові культурного потенціалу описують потенційні можливості, пов'язані із самовираженням, проявами

ціннісних орієнтацій і потреб, вмінням відповідати культурним зразкам або змінювати їх, особистою відповідальністю. Духовно-інформаційний потенціал характеризує можливості отримання актуальної і достовірної інформації, доступ до засобів зв'язку та інформаційно-комунікаційних технологій.

У результаті факторного аналізу [3] виділено узагальнюючі компоненти, що впливають на формування конкурентоспроможності людських ресурсів, та детермінанти її забезпечення (рис. 1).

Детермінанта можливостей середовища визначає вплив зовнішніх умов на розширення можливостей людських ресурсів і їх конкурентоспроможність. Детермінанта активності людських ресурсів — активізацію людських ресурсів до використання можливостей середовища і розвитку своїх потенціалів. Детермінанта мотивації передбачає формування мотивів, стимулів і гарантій до активності і розширення можливостей людських ресурсів. Визначає дію факторів зовнішнє середовище, яке включає як чинники макросередовища (міжнародні, політичні, соціально-економічні, правові, екологічні), так і чинники безпосередньо середовища регіону (ринкова інфраструктура; стан галузей народного господарства).

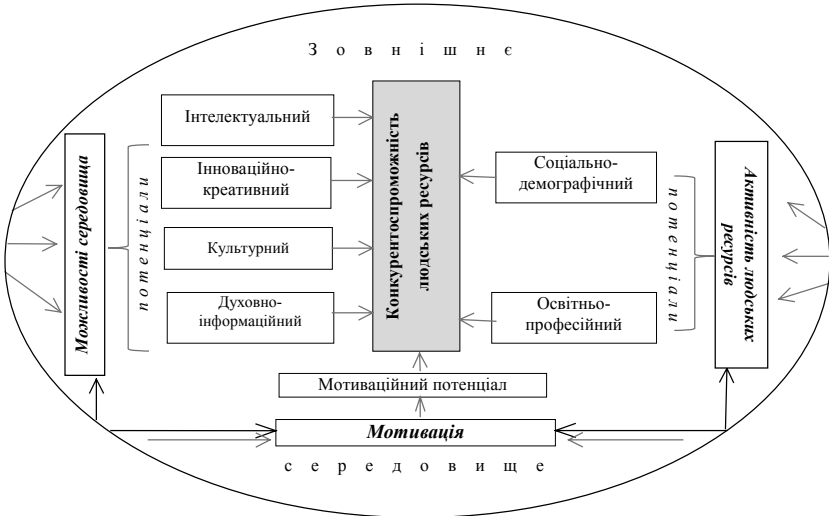

Рис. 1. Детермінанти забезпечення конкурентоспроможності людських ресурсів

Виділені детермінанти можуть слугувати об'єктивними орієнтирами актуалізації напрямів і заходів державної політики в системі стратегічного управління національною економікою.

Література

1. *Портер М.Э.* Конкуренция / Майкл Э. Портер; пер.с англ. — М. : Изд. Дом «Вильямс». — 2005. — 608 с.
2. The World Economic Forum [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/> (дата звернення 01.10.2016). — Назва з екрана.
3. *Юськів Б.М.* Рейтингування регіонів України за конкурентоспроможністю людських ресурсів / Б.М. Юськів, О.С. Пляшко // Регіональна економіка. —2015. — №3(77). — С. 61–73.

УДК 336.02:336.22.477

Захарій ВАРНАЛІЙ*

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ-РЕГУЛЯТОРІВ НА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вихід України на світовий ринок і включення її у глобалізаційні процеси, що супроводжуються загостренням суперництва з боку іноземних конкурентів та іншими ризиками, актуалізують проблему підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Конкурентоспроможність національної економіки — це здатність національних економічних суб'єктів витримувати конкуренцію на світових ринках завдяки створенню у країні таких умов господарювання, що забезпечують суб'єктам можливість підвищувати інноваційну активність й ефективність, а в результаті досягати високого рівня добробуту та національної безпеки країни [1, с. 71].

Особливого значення проблема підвищення конкурентоспроможності національної економіки набуває в умовах фінансової глобалізації. Фінансова глобалізація — це інтегрований об'єктивний глобальний процес, який обумовлений поглибленням фінан-

* **ВАРНАЛІЙ Захарій Степанович** — д.е.н., професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна, vzs1955@gmail.com